

ชุดแบบฝึกทักษะ

การอ่าน คิด วิเคราะห์ และประเมินค่า

วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชุดที่ ๑

การอ่าน

นางสาวลี ชัยภัย

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

ชุดแบบฝึกทักษะฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาการอ่าน คิด วิเคราะห์ และประเมินค่า ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ซึ่งเป็นนวัตกรรมประกอบ การจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ท ๒๒๑๐๑ เพื่อมุ่งปลูกฝังนิสัยให้รักการอ่าน แก่นักเรียน โดยยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้นำงานเขียน ที่หลากหลาย เช่น บทร้อยแก้ว บทร้อยกรอง บทความ ข่าว เรื่องสั้น บทเพลง เป็นต้น นำมาให้นักเรียนอ่าน แล้วโยงไปสู่กระบวนการคิด วิเคราะห์และประเมินค่าของเรื่อง อันเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอย่างแท้จริง ซึ่งจะต้องทำต่อเนื่องตลอดปี พร้อมทั้งเพื่อเสริมทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนอีกด้วย

ชุดแบบฝึกทักษะฉบับนี้สามารถนำไปใช้กับนักเรียนได้หลายระดับชั้น ซึ่งก่อนใช้ควรพิจารณาให้เหมาะสม จึงหวังว่าจะเกิดประโยชน์สำหรับ นักเรียน ครู และผู้ที่สนใจ หากมีข้อเสนอแนะอันใดที่เป็นประโยชน์ กรุณาได้แจ้งให้ทราบเพื่อจะได้ ปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

สวลี ชัยภัย

ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	๑
สารบัญ	๒
จุดประสงค์การเรียนรู้	๓
คำแนะนำการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ	๔
ใบความรู้ที่ ๑ การอ่าน	๕
แบบฝึกทักษะที่ ๑ เรื่อง การอ่าน	๑๖
แบบฝึกทักษะที่ ๒ เรื่อง การอ่าน	๑๗
แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง การอ่าน	๑๘
บรรณานุกรม	๒๐
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑ เรื่อง การอ่าน	๒๑
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๒ เรื่อง การอ่าน	๒๒
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง การอ่าน	๒๓

จุดประสงค์การเรียนรู้ การอ่าน คิด วิเคราะห์ และประเมินค่า

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกความสำคัญและความจำเป็นของการอ่านหนังสือได้
๒. บอกหลักพื้นฐานในการอ่านหนังสือได้
๓. อธิบายแนวทางการอ่านหนังสือได้
๔. บอกวิธีการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ
๕. บอกประโยชน์ของการอ่านหนังสือได้
๖. อธิบายความหมายของการอ่านเพื่อคิด วิเคราะห์ได้
๗. อธิบายความหมายของการอ่านเพื่อประเมินค่าได้

คำแนะนำการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ การอ่าน คิด วิเคราะห์ และประเมินค่า ชุดที่ ๑ การอ่าน

- ๑ ชุดแบบฝึกทักษะฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
- ๒ ในแต่ละหน้าของแต่ละแบบฝึกทักษะจะมีเนื้อหาและคำชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบ
- ๓ นักเรียนอ่านเนื้อหาให้จบแล้วตอบคำถามท้ายเรื่อง
- ๔ นักเรียนเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) จากเรื่องและตกแต่งให้สวยงาม
- ๕ นักเรียนเรียบเรียงเรื่องใหม่ด้วยตนเองอย่างกระชับ
- ๖ นักเรียนวาดภาพประกอบเรื่องและตกแต่งให้สวยงาม
- ๗ ถ้านักเรียนไม่เข้าใจให้ถามคุณครูผู้สอนได้

ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ครับผม...

ใบความรู้ที่ ๑

การอ่าน

ความหมายและความสำคัญของการอ่าน

มีคำกล่าวกันว่า “*ไม่อ่านหนังสือหนึ่งวัน โง่ไปหนึ่งปี*” นั้นแสดงให้เห็นว่าการอ่านนั้นมีความสำคัญและความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน การอ่านหนังสือ เป็นส่วนสำคัญของการศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นทักษะพื้นฐานซึ่งนำไปสู่ การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ทุกแขนง การอ่านออกเสียงเป็นวิธีการสื่อสารอีกประเภทหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้ฟังและผู้อ่านได้รับความรู้ประสบการณ์และความเพลิดเพลิน เมื่อเราจะอ่านให้ผู้อื่นฟังเราก็ควรอ่านให้น่าฟัง หมายถึงทำให้ผู้ฟังได้รับสารจากบทที่อ่านนั้นครบถ้วน เข้าใจบทอ่านได้อย่างซาบซึ้งไม่ว่าบทอ่านนั้นจะเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ถ้าผู้อ่านออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจน อ่านแบ่งวรรคตอนตามฉันทลักษณ์ต่างๆ และอ่านสอดคล้องอารมณ์ตามลักษณะงานเขียน ดังนั้น ก่อนอ่านออกเสียงผู้อ่านควรฝึกทักษะการอ่านและทำความเข้าใจสารในบทอ่านนั้นให้ชัดเจนก่อนเป็นการเตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อพัฒนาการอ่านให้สูงขึ้นตามลำดับ การอ่านมีความหมายดังนี้

การอ่าน คือ การรับรู้ข้อความในการเขียนของตนเองหรือของผู้อื่น รวมถึงการรับรู้ความหมายจากเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น สัญลักษณ์จราจร เครื่องหมายที่แสดงบนแผนที่ เป็นต้นการรับรู้ข้อความ เข้าใจเรื่องราว หรือได้รับรสความบันเทิงใจตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนเป็นการอ่านที่ดีและได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

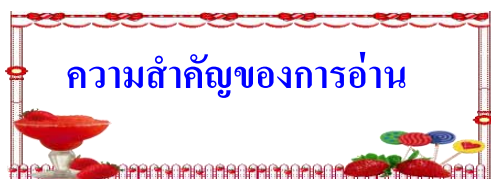
จุดมุ่งหมายของการอ่าน

๑. การอ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้า คือ ต้องการได้รับความรู้จากเนื้อเรื่องที่อ่าน เช่น การอ่านหนังสือประเภทตำรา สารคดี หรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมของนักเรียนและนักศึกษา เพื่อรู้และเข้าใจเรื่องราวตามหลักสูตร และอ่านวารสาร หนังสือพิมพ์ และข้อความต่าง ๆ เพื่อให้ทราบเรื่องราวอันเป็นข้อความรู้ หรือเหตุการณ์บ้านเมือง ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ก็ต้องอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในสาขาอาชีพของตนหรือเพื่อทำความเข้าใจวิทยาการใหม่ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ให้ก้าวหน้าแม้แต่ในหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับบุคคลทั่วไป ก็ยังให้ความรู้ควบคู่ไปกับความบันเทิง เพราะบุคคลทั่วไปอ่านหนังสือต่างๆ เพื่อขยายความรู้ ความสนใจให้กว้างขวาง

๒. การอ่านเพื่อความบันเทิง บุคคลบางประเภทมีความชอบที่จะอ่านเพื่อความบันเทิง มากกว่าอ่านเพื่อความรู้ เนื่องจากว่า ความบันเทิงเป็นอาหารทางใจซึ่งมีความจำเป็นต่อชีวิตของมนุษย์ เช่นเดียวกับกับอาหารและอากาศ จึงมักจะเลือกอ่านแต่หนังสือที่ส่งเสริมสุขภาพจิตให้แจ่มใส มีความสุข คนไทยเรานั้นใช้การอ่านเป็นเครื่องให้ความบันเทิงใจมาเป็นเวลาติดต่อกันนานหลายปีแล้ว เห็นได้จากนิทานร้อยแก้วและนิทานคำกลอนสำหรับอ่าน กลอนเพลงยาว นิราศ ตลอดจนวรรณกรรมอื่นๆ ที่ถูกแต่งขึ้นอย่างมากมายและหลากหลายในสมัยก่อน ล้วนแต่มีส่วนให้ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่านทั้งสิ้น จวบจนปัจจุบันนี้ก็ยังมิ นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี การ์ตูนมีภาพประกอบต่าง ๆ มากมายเพื่อสร้างรอยยิ้มความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับผู้อ่านโดยวิธีการอ่านง่ายๆ และสามารถทำได้หลายโอกาส เช่น ระหว่างที่คอยบุคคลที่นัดหมาย คอยเวลารถไฟออก เป็นต้น หรืออ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดีในเวลาว่าง

๓. การอ่านเพื่อความคิดหรือเพื่อสนองความต้องการอื่น ๆ นอกจากความต้องการในการหาความรู้และความบันเทิงแล้ว คนบางคนยังแสวงหาคำตอบอื่นๆ ให้กับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดทางปรัชญา วัฒนธรรม จริยธรรม และความคิดเห็นทั่วไป ที่มักจะแทรกอยู่ในหนังสือแทบทุกประเภท การศึกษาแนวคิดของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางความคิดของตนเองและอาจนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ หรืออ่านเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ กล่าวคือการอ่านหนังสือมากๆ จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี รู้จักการวางตัวที่เหมาะสม มีความคิดกว้างขวางทันสมัย สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง โดยอาจเรียนรู้จากเรื่องราวในหนังสือที่เป็นคติสอนใจหรือเป็นอุทาหรณ์

(ที่มา : <http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/thai04/07/reading.html#purpose>
วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ซึ่งเราจะเห็นว่า ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ นั้น อาศัยการอ่านแทบทั้งสิ้น โดยการเรียนรู้ทุกระดับ จำเป็นจะต้องใช้ความสามารถในการอ่าน เป็นเครื่องมือในการศึกษา จะเห็นได้ว่าในโรงเรียน และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีห้องสมุด เป็นหัวใจของการเรียนรู้ ของผู้เรียน

๒. เป็นสิ่งที่ส่งเสริม ให้เกิดความคิดและความฉลาดรอบรู้ การอ่านช่วยให้เรา รู้ข่าวสาร เรื่องราว ความเคลื่อนไหว ทันต่อเหตุการณ์ เกิดความรู้ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้และเกิดสติปัญญา เป็นผู้รอบรู้กว้างขวาง มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ ได้อย่างมีเหตุผล เพราะมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการอ่าน มาสนับสนุนเป็นที่น่าเชื่อถือได้

๓. เป็นเครื่องมือพัฒนาบุคลิกภาพ การอ่านช่วยให้เกิดความรู้ แล้วเรานำความรู้ เหล่านั้น มาใช้ในโอกาสต่าง ๆ อย่างผู้มีโลกทัศน์กว้างไกล เช่น การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ การประพฤติปฏิบัติตน หรือแม้แต่การแต่งกาย ก็มีความทันสมัย เหมาะสม

๔. เป็นกิจกรรมเพื่อความอารมณ์ การพักผ่อนหย่อนใจหรือการแสวงหา ความเพลิดเพลิน เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งหนึ่งของชีวิตมนุษย์ การใช้เวลาว่าง หรือเวลาที่รู้สึกเหงา อ่านนวนิยาย นิตยสาร สารคดี เป็นการแสวงหาความเพลิดเพลิน ในทางที่เหมาะสม

๕. เป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาจิตใจ นั่นคือ การอ่านช่วยกล่อมเกลาจิตใจเรา ให้มีความอ่อนโยน มีคุณธรรม มีศีลธรรม เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพของสังคม

๖. เป็นเครื่องมือพัฒนาอาชีพ จะเห็นว่าทุกอาชีพต้องอาศัยการอ่าน เพื่อปรับปรุง สร้างความก้าวหน้า ให้แก่อาชีพของตน เช่น เกษตรกรต้องอ่านตำรา เพื่อพัฒนาการเกษตร ของตนให้ดีขึ้น ครูต้องอ่านตำรา เพื่อพัฒนาอาชีพครู ให้ดีขึ้น เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน มีหนังสือที่ให้เลือกอ่านได้มากมาย การอ่านช่วยให้เราสามารถ หาความรู้ ความบันเทิง สร้างเสริม ประสบการณ์ ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ทั้งการศึกษา อาชีพ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

(นกคณ จันทรเพ็ญ ๒๕๓๑ : ๗๓ – ๗๔)

มารยาทในการอ่านหนังสือ

- (๑) ไม่อ่านออกเสียงดังจนรบกวนผู้อื่น
- (๒) ออกเสียงถูกต้องชัดเจน ตามอักขรวิธี
- (๓) กรณีอ่านหนังสือในห้องสมุด ต้องไม่ส่งเสียงหรือทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น
- (๔) เลือกอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- (๕) อ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล ไม่หลงเชื่อในสิ่งมกมายไร้เหตุผล
- (๖) ระมัดระวังในการถือหนังสือมิให้เกิดความเสียหาย
- (๗) ถ้าต้องการเรื่องหนึ่งเรื่องใดจากหนังสือ อาจเพื่อนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิง ควรถ่ายสำนวนไว้ ไม่ควรฉีกออกไปจากเล่ม
- (๘) การแสดงความคิดเห็นในการอ่านต้องมีเหตุผล ไม่มีอคติในการอ่าน
- (๙) เมื่อนำเนื้อหาส่วนหนึ่งส่วนใดจากเรื่องที่อ่านไปใช้อ้างอิงในงานเขียน เช่น รายงาน ควรใส่อ้างอิงถูกต้องตามหลักการ เพื่อเป็นการให้เกียรติผู้เขียน
- (๑๐) ถ้าบังเอิญทำหนังสือเสียหาย ควรซ่อมหนังสือให้ถูกต้องตาม ซ่อมหนังสือเพื่อมิให้หนังสือชำรุดยิ่งขึ้น

หลักพื้นฐานในการอ่านหนังสือ

หลักพื้นฐานในการอ่านหนังสือ เป็นแนวทางขั้นพื้นฐานให้ผู้อ่านยึดถือปฏิบัติสำหรับการอ่านไม่ว่าจะเป็น การอ่านหนังสือประเภทใด จุดมุ่งหมายอย่างไร และเลือกวิธีอ่านแบบใดก็สามารถใช้หลักปฏิบัติ ในการอ่านเพื่อให้ได้ผล ซึ่ง ชลธิรา กลัดอยู่ (๒๕๖๓) ได้วางหลักการไว้เป็นลำดับ ดังนี้

๑. วางเป้าหมาย ผู้อ่านควรจะรู้ หรือกำหนดเป้าหมายในการอ่านให้แน่นอน ทั้งนี้เพื่อจะได้บังคับสมองและจิตใจได้ว่า ต้องใช้ความตั้งใจ หรือความพยายาม ในการอ่านระดับไหน เช่น ต้องการเพียรรู้เรื่องราว หรือต้องการถึงขั้นแสดงความรู้สึนึกคิด ต่อสิ่งที่ตนอ่านได้ หรือต้องการถึงขนาดจดจำสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ตนอ่านได้ด้วย

๒. สำรวจข้อมูล ผู้อ่านควรให้ความสนใจข้อมูล หรือความรู้ในด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้แต่ง เวลา การจัดพิมพ์ จำนวนครั้งที่พิมพ์ ข้อมูลเหล่านี้ เป็นภูมิหลังของหนังสือที่

จะช่วยเสริมให้ผู้อ่าน มีความรู้ความเข้าใจ ในความเป็นมาของหนังสือ เล่มนั้นได้

๓. สังเกตส่วนประกอบ ไม่ว่าจะเป็นอ่านหนังสือประเภทใดและมีความมุ่งหมายอย่างไร ผู้อ่าน ควรจะรู้ว่าหนังสือนั้น มีส่วนประกอบต่างๆ อย่างไรบ้าง การพลิกอ่าน ส่วนประกอบของหนังสืออย่างรวดเร็ว ย่อมจะทำให้ทราบได้ว่า หนังสือนั้น ๆ มีแนวเรื่องอย่างไร ? มีเข็มมุ่งไปในทางใด และให้ความสำคัญ สิ่งใดหรือปัญหาใดเป็นพิเศษ

๔. อ่านอย่างมีสมาธิ เมื่อปฏิบัติทั้ง ๓ ขั้น ข้างต้นแล้ว ก็เริ่มอ่านเนื้อหาของหนังสือได้ โดยกำหนดใจให้แน่อน พยายามอย่าปล่อยจิตใจ ให้ฟุ้งซ่านไปกับเรื่องอื่น หรือนัยหนึ่งทำให้ใจให้มีสมาธิ เพราะสมาธิจะทำให้ ความนึกคิดทั้งหมดของตนเอง และของผู้เขียนซึมซับ เข้าสู่สมอง อย่างมีระเบียบ การอ่านอย่างมีสมาธิแน่วแน่ รู้ตัวอยู่ตลอดเวลา ว่ากำลังทำอะไร ? เพื่ออะไร ? มีข้อความ แนวความคิด เรียบเรียงมาเป็นลำดับอย่างไร ? ทำให้จดจำเรื่องราวที่อ่าน ได้นาน

๕. ตั้งคำถามทบทวนในขณะที่อ่าน หากผู้อ่านได้ตั้งคำถามทบทวนสิ่งที่ตนอ่านอยู่ ทุกระยะว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ เป็นอย่างไร และสำคัญที่สุดคือ “ทำไม” แล้วพยายามให้คำตอบในใจอยู่ตลอดเวลา จะทำให้เรารู้จักอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย คือ อ่านเรื่อง เพื่อค้นหาคำตอบ มิใช่อ่านอย่างไม่มีจุดหมาย

(นกคณ จันทรเพ็ญ ๒๕๓๑ : ๘๒ – ๘๓)

แนวทางการอ่านหนังสือมี ๔ ขั้นตอน

๑. **ขั้นเตรียมงาน** เป็นการตั้งจุดประสงค์ในการอ่านหนังสือแต่ละครั้ง เช่น ถ้าต้องการมีความรู้เป็นข้อเท็จจริง ต้องอ่านตำรา หรือข้อเขียนทางวิชาการ เมื่อเลือกได้ตามต้องการแล้ว ให้อ่านส่วนต่าง ๆ ของหนังสือเพื่อดูว่าถูกต้องตามที่ต้องการหรือไม่ ให้ดูที่ คำนำ สารบัญ บทคัดย่อ บทสรุป เป็นต้น

๒. **ขั้นการอ่าน** ให้อ่านอย่างรวดเร็วเพื่อทำความเข้าใจก่อนแล้วถ้าต้องการเก็บใจความสำคัญ อาจกลับมาอ่านโดยละเอียดอีกครั้ง ซึ่งขั้นนี้ควรบันทึกไว้เพื่อทบทวน หรือเพื่อใช้ประโยชน์ในโอกาสอื่น ๆ

๓. **ขั้นทบทวน** การอ่านบางครั้งต้องมีการทบทวนสาระหรือประเด็นที่สำคัญเพื่อนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะ เช่น สำนวนภาษา ทักษะของผู้เขียน

๔. **ขั้นสรุป** โดยการบันทึกสรุปเรื่องที่อ่าน เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดว่าจะนำส่วนใดไปใช้ หรืออาจเขียนสรุปเป็นผังมโนภาพ (Mind Mapping) จะได้เข้าใจยิ่งขึ้น

ประโยชน์จากการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ

- ๑) ทำให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่าง ๆ อาจเป็นความรู้ทั่วไป หรือความรู้เฉพาะด้านก็ได้ เช่น การอ่านตำราแขนงต่าง ๆ หนังสือคู่มือ หนังสืออ่านประกอบในแขนงวิชาต่าง ๆ เป็นต้น
- ๒) ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์การอ่านหนังสือพิมพ์การอ่านจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ในสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศแล้ว ยังจะได้ทราบข่าวกีฬา ข่าวบันเทิง บทความวิจารณ์ ตลอดจนการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับความเป็นอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมของตนในขณะนั้น ๆ
- ๓) ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้การอ่านหนังสือจะช่วยตอบคำถามที่เราข้องใจสงสัย ต้องการรู้ได้ เช่น อ่านพจนานุกรมเพื่อหาความหมายของคำ อ่านหนังสือกฎหมายเมื่อต้องการรู้ข้อปฏิบัติ อ่านหนังสือคู่มือแนะวิธีเรียนเพื่อต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นต้น
- ๔) ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาดี น่าอ่าน น่าสนใจ ย่อมทำให้ผู้อ่านมีความสุข ความเพลิดเพลิน เกิดอารมณ์คล้อยตามอารมณ์ของเรื่องนั้น ๆ ผ่อนคลายความตึงเครียด ได้ข้อคิด และยังเป็นการยกระดับจิตใจผู้อ่านให้สูงขึ้นได้อีกด้วย
- ๕) ทำให้เกิดทักษะและพัฒนาการในการอ่านผู้ที่อ่านหนังสือสม่ำเสมอย่อมเกิดความชำนาญในการอ่าน สามารถอ่านได้เร็ว เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ง่าย จับใจความได้ถูกต้อง เข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่อง และสามารถประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล
- ๖) ทำให้ชีวิตมีพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ผู้อ่านมากย่อมรู้เรื่องราวต่าง ๆ มาก เกิดความรู้ความคิดที่หลากหลายกว้างไกล สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ชีวิตมีคุณค่า และมีระเบียบแบบแผนที่ดียิ่งขึ้น
- ๗) ทำให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเสริมสร้างบุคลิกภาพ ประสบการณ์มากย่อมรอบรู้มาก มีข้อมูลต่าง ๆ สัมผัสไว้มาก เมื่อสนทนากับผู้อื่นย่อมมีความมั่นใจไม่ขาดเงิน เพราะ มีภูมิรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ ผู้รอบรู้จึงมักได้รับการยอมรับและเป็นที่เชื่อถือจากผู้อื่น (ที่มา : <http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/utaradit/kanjana-c/thailand01/sec02p02.html> วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

การอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ

๑. หลักในการอ่านหนังสือ

การอ่านหนังสือเป็นการรับสื่อเช่นเดียวกับการพูด การฟัง การเขียน ซึ่งมีหลักใหญ่ ๆ ๓ ประการ ดังนี้

๑) อ่านอะไร

อ่านอะไร หมายถึง สิ่งที่เราจะเลือกอ่าน เป็นหนังสือประเภทใด ถ้าเป็นสารคดี เป็นสารคดีประเภทไหน ถ้าเป็นบันเทิงคดี จะอ่านเรื่องชนิดใด

๒) อ่านทำไม

อ่านทำไม หมายถึง จุดประสงค์ว่าต้องการอะไรจากการอ่าน เช่น ต้องการความเพลิดเพลิน หรือความรู้ หรือหาข้อเท็จจริง

๓) อ่านอย่างไร

อ่านอย่างไร หมายถึง วิธีการอ่านหนังสือแต่ละประเภท ซึ่งมีวิธีอ่านไม่เหมือนกันบางครั้งก็อ่านในใจบางครั้งก็อ่านออกเสียง บางครั้งก็อ่านคร่าว ๆ บางครั้งก็อ่านอย่างวิเคราะห์ เป็นต้น ดังนั้น การเลือกสิ่งที่อ่าน คือ การเลือกประเภทของหนังสือนั่นเอง

๒. ประเภทของหนังสือ

หนังสือ สามารถแบ่งตามเนื้อหาสาระออกได้เป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๒.๑ สารคดี

สารคดี หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระ ให้ความรู้ ความคิด และอาจให้ความบันเทิงส่งเสริมภูมิปัญญาไปด้วย เช่น พม่าเสียเมือง ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นสารคดีเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสารคดีประเภทอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งอาจจะเขียนในรูปของบทความบทวิจารณ์ ความทรงจำ จดหมาย บันทึก บทอภิปราย ปาฐกถา บทสัมภาษณ์ แม้แต่หนังสือสารานุกรม ก็อาจจัดอยู่ในประเภทสารคดีได้

๒.๒ ตำราวิชาการ

ตำราวิชาการ หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาทางวิชาการล้วน ๆ ได้แก่ แบบเรียน ในระดับชั้นต่าง ๆ และสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้

๒.๓ บันเทิงคดี

บันเทิงคดี หมายถึง หนังสือที่มุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลัก แต่ก็มีสาระแทรกอยู่ หนังสือประเภทนี้จะประกอบด้วย เหตุการณ์ โครงเรื่อง บุคคล สารัตถะ สถานที่ (ฉาก) เวลา ตัวละคร หนังสือที่จัดอยู่ในประเภทบันเทิงคดี ได้แก่

๒.๓.๑ นวนิยาย

นวนิยาย หมายถึง เรื่องราวขนาดยาวที่แต่งขึ้น เป็นเรื่องสมมุติที่มีแนวใกล้เคียงชีวิตจริง บทสนทนาและสถานที่ตามสภาพชีวิตจริงมากที่สุด

๒.๓.๒ เรื่องสั้น

เรื่องสั้น หมายถึง หนังสือที่มีลักษณะคล้ายกับนวนิยาย แต่มีเกณฑ์กำหนดไว้ว่า เหตุการณ์ที่กล่าวถึงจะจบในหนังสือ เพียงหนึ่งหรือสองเหตุการณ์ มีตัวละครน้อยกว่า นวนิยาย ต้องมีจุดมุ่งหมายแสดงความคิดแต่เพียงอย่างเดียว

๒.๓.๓ บทละครพูด

บทละครพูด หมายถึง หนังสือที่เป็นบทซึ่งตัวละครใช้พูดประกอบท่าทางในขณะแสดงต่อหน้าคนดู ตัวละครจะใช้บทนั้นเจรจา กัน เพื่อดำเนินเรื่องไปตั้งแต่ต้นจนจบ และมีจุดมุ่งหมายแสดงความคิดเดียว

๒.๔ หนังสือประเภทสื่อมวลชน

หนังสือประเภทสื่อมวลชน หมายถึง หนังสือที่ผลิตอย่างไม่เจาะจงผู้รับสาร กล่าวคือผู้รับจะเป็นใครก็ได้ จะมีวัย เพศ การศึกษา ค่านิยม รสนิยม ประเพณีวัฒนธรรมแตกต่างกันไปอย่างไรก็ได้ สื่อมวลชนในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะหนังสือพิมพ์เท่านั้น

การวิเคราะห์

วิเคราะห์ หมายถึง ไคร่ครวญ แยกแยะเป็นส่วน ๆ (ราชบัณฑิต ๒๕๒๔ : ๗๖๔) การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน หมายถึง การพิจารณา ไคร่ครวญและแยกแยะเรื่องที่อ่าน เป็นส่วน ๆ ว่าอะไร คือใจความสำคัญ อะไรคือ ใจความส่วนขยายหรือพลความ อะไรเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง อะไรคือข้อคิดเห็น อะไรคือข้อดี หรือ ข้อจำกัดของงานเขียนนี้ และงานเขียนนี้มีประโยชน์ที่จะนำความรู้ และข้อคิดไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้หรือไม่? อะไรบ้าง?

แนวปฏิบัติในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน

๑. อ่านพิจารณาเรื่องราว ผู้เขียน มีจุดมุ่งหมายในการเขียนเรื่องอย่างไร ? มีใจความสำคัญอย่างไร ?

๒. อ่านพิจารณาว่าเรื่องที่อ่าน มีใจความสำคัญอะไร ? และมีอะไร ? เป็นส่วนขยายของข้อความอะไร คือ ข้อมูล ข้อเท็จจริง อะไร คือข้อคิดเห็นซึ่งส่วนที่เป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง ต้องตรวจสอบ ที่มาของข้อมูล และความน่าเชื่อถือ ขณะเดียวกัน สิ่งที่เป็นข้อคิดเห็น ต้องพิจารณาข้อคิดเห็นนั้นด้วยว่ามีเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด และผู้เขียน มีความคิดเห็นในการเขียนอย่างไร ?

๓. พิจารณาว่าเรื่องที่อ่าน มีความรู้ ข้อคิดที่ดีอะไร ? ที่สามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของเรา

๔. ต้องฝึกอ่าน และวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน อย่างสม่ำเสมอ จึงจะเกิดความสามารถ และเกิดทักษะในการอ่าน การวิจารณ์จากเรื่องที่อ่าน

การประเมินค่า

เป็นการตัดสินความถูกต้องเที่ยงตรง และคุณค่าของเรื่องทีอ่านว่าถูกต้องชัดเจนหรือไม่ เชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด มีคุณค่าหรือไม่ อย่างไร โดยพิจารณาเนื้อหา วิธีการนำเสนอและการใช้ภาษา การประเมินค่า จึงต้องทำอย่างผู้มีสติปัญญา คือ จะต้องมข้อมูล หลักเกณฑ์ และเหตุผล

การประเมินค่าอาจพิจารณาตามประเภทของงานเขียนได้ ดังนี้

สารคดี จะต้องเสนอความรู้ที่น่าสนใจ ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ เสนอความเห็นที่มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จริใจ และเป็นกลาง การเสนอเรื่องสนุกสนาน ชวนติดตามต่อเนื่อง ใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่ายเหมาะกับผู้อ่าน

บันเทิงคดี

๒.๑ พิจารณาองค์ประกอบของเรื่อง ดังนี้

โครงเรื่องต้องแสดงการกระทำ และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน มีลักษณะสมจริง เนื้อเรื่องก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและสติปัญญาแก่ผู้อ่าน แนวคิดของเรื่องชัดเจน และมีคุณค่าแก่ผู้อ่านตัวละครและฉากมีลักษณะสมจริง และช่วยเสนอแนวคิดของเรื่อง

๒.๒ การเสนอเรื่องชวนติดตาม เร้าความสนใจของผู้อ่าน

๒.๓ การใช้ภาษาชัดเจน และเข้าใจง่าย การประเมินคุณค่าเป็นการอ่านระดับสูงที่ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับ องค์ประกอบของงานเขียน ทฤษฎีการวิจารณ์และประสบการณ์ของผู้อ่านค่อนข้างมาก จึงจะไม่ให้รายละเอียดในที่นี่ เนื่องจากตำรานี้มุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจการอ่านระดับพื้นฐานเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้ที่สนใจอาจศึกษาเพิ่มเติมได้จากหนังสือเกี่ยวกับทฤษฎีการอ่านระดับสูง การประเมินคุณค่า และการวิจารณ์

(หอการค้า, มหาวิทยาลัย ๒๕๔๑ : ๖๑)

การประเมินค่า หมายถึง การอ่านวรรณกรรมและพิจารณาประเมินคุณค่าของวรรณกรรมนั้น ๆ ออกมา โดยจะมีลักษณะพิเศษ ๗ ประการที่ควรพิจารณา คือ

๑. **ดี (Good)** คือ ดีในด้านศีลธรรม คุณธรรม ไม่ชักนำให้ผู้อ่านให้เห็นคิดเป็นชอบ ไม่สอนให้คนเนรคุณ ไม่สนับสนุนการฆ่าฟันกัน หรือไม่ชี้ช่องทางให้ประพฤติชั่ว เป็นต้น

๒. **มีแง่มุม (Beautiful)** คือ งามด้วยเสียงถ้อยคำ เรื่องราว ภาพพจน์ การวาดลักษณะตัวละคร การลำดับเรื่อง การจัดเรื่อง เป็นต้น

๓. **มีความเที่ยงธรรม (Honest)** วรรณกรรมที่มีคุณค่า จะต้องซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม ไม่ใส่ร้ายป้ายสี ไม่บิดเบือนนำประโยชน์ไปสู่ตน เป็นวรรณกรรมที่พาแนวคิดไปถึงความเที่ยงธรรม

๔. **มีความสำคัญ (Important)** เป็นวรรณกรรมที่น่าสนใจ เสนอเรื่องราวที่มีความสำคัญ เสนอสิ่งแปลกใหม่ นำนำไปใช้เพื่อสร้างสรรค์

๕. **เป็นสิ่งจำเป็น (Necessary)** วรรณกรรมที่ดีจะชี้ให้เห็นหันมามองสิ่งจำเป็นที่คน มักจะมองข้ามไป เรื่องบางเรื่องซึ่งเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย มักมองไม่เห็น แต่เป็นสิ่งจำเป็น เช่น ขาวเป็นของจำเป็นในการดำรงชีวิต ความรู้จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ เป็นต้น

๖. **มีประโยชน์ (Useful)** วรรณกรรมที่ดี ควรเสนอเรื่องราวที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ให้คติชีวิต ความรอบรู้ ความคิดที่ลึกซึ้ง ทศนคติใหม่ แนวคิดที่เป็นธรรม เป็นต้น หรือช่วยให้ผลิตเพลีน ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ แนะนำสิ่งที่ดีจนธรรมดาไม่มีวันจะเข้าถึง หรือรู้จักด้วยตนเองได้ เป็นต้น

๗. **มีค่านิยมสูง (Valuable)** วรรณกรรมที่ดีจะต้องยกระดับอุดมการณ์ของบุคคลของสังคม ช่วยให้นิยมนับถือ ว่าสิ่งใดที่ดีที่สุดในชีวิต หรือสิ่งใดเลวที่สุดในชีวิต วรรณกรรมที่ดีจะช่วยให้ค่านิยมที่ดีของสังคมยังดำรงอยู่ และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น วรรณกรรมที่มีค่านิยมสูงในสังคม ย่อมได้รับการนิยมนกย่องอย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่กลุ่มเล็ก ๆ เพียงกลุ่มเดียว วรรณกรรมที่มีค่านิยมสูง ผู้อ่านจะรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้อ่าน และแนะนำให้ผู้อื่นอ่านบ้างเพื่อจะได้รับสิ่งดีงามนี้ และรักษาไว้ให้ลูกหลานได้อ่านด้วย

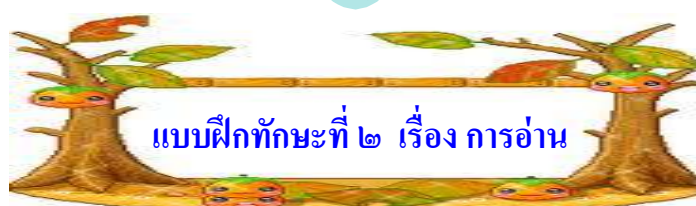
(ลิขิตา พินิจกุลดล ๒๕๒๐ : ๑๗๐)

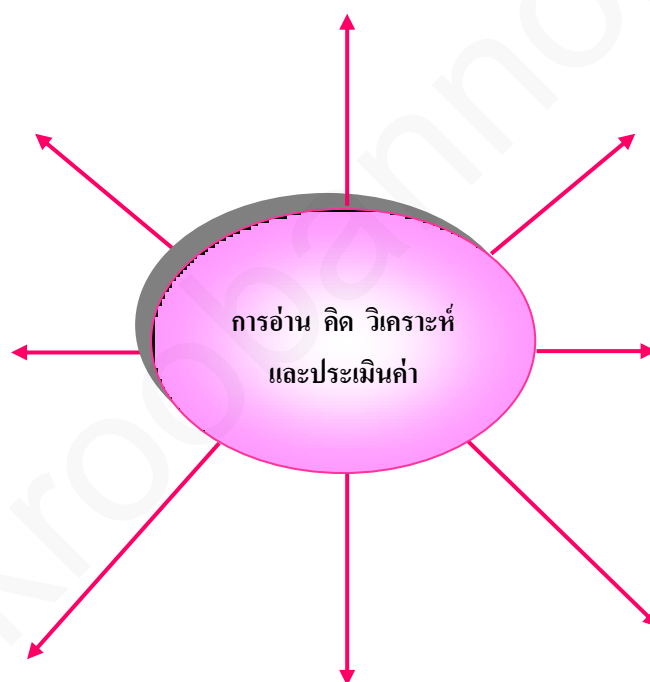
แบบฝึกทักษะที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม “หนังสือที่กำหนดให้เป็นหนังสือประเภทใด”

๑. วิจัยเพื่อการพัฒนา และการประเมินผลการศึกษาในชั้นเรียน
เป็นหนังสือประเภท.....
๒. ๑๐๐ คติธรรมนำชีวิต และ มงคลชีวิต
เป็นหนังสือประเภท.....
๓. ยู เอฟ โอ จานบินลึกลับ
เป็นหนังสือสารคดีประเภท.....
๔. มหาสนุก และไอซ์
เป็นหนังสือประเภท.....
๕. ศูนย์สำคัญที่ใจ
เป็นหนังสือประเภท.....
๖. พระเจ้าสิบทิศ และผู้ดี เป็นหนังสือประเภทใด
เป็นหนังสือประเภท.....
๗. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
เป็นหนังสือประเภท.....
๘. จิตวิทยาวัยรุ่น และวรรณคดีสามก๊ก
เป็นหนังสือประเภท.....
๙. ดิฉัน และ สตรีสาร เป็นหนังสือประเภทใด
เป็นหนังสือประเภท.....
๑๐. ฐานเศรษฐกิจ เป็นหนังสือประเภทใด
เป็นหนังสือประเภท.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้เรื่อง การอ่าน คิด วิเคราะห์ และประเมินค่าเป็นแผนผังความคิด พร้อมกับระบายสีให้สวยงาม

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง การอ่าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตอบคำที่ถูกต้องมากที่สุด

๑. ความสามารถในการวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่าน ช่วยผู้อ่านในด้านใด

- ก. สามารถอ่านหนังสือได้อย่างรวดเร็ว
- ข. ช่วยให้อ่านรู้จักพิจารณาคุณค่าของหนังสือที่อ่าน
- ค. ช่วยนำความรู้ ข้อคิดมาพัฒนาทักษะกระบวนการอ่าน
- ง. ช่วยให้พิจารณาเลือกหนังสืออ่าน และเลือกอ่านหนังสือ

๒. การวิเคราะห์ เรื่องที่อ่าน หมายถึงข้อใด

- ก. การพิจารณาตรวจสอบเรื่องที่อ่าน
- ข. การพิจารณาแยกแยะสิ่งที่ได้รับจากการอ่าน
- ค. การพิจารณาใคร่ครวญและแยกแยะเรื่องที่อ่านเป็นส่วน ๆ
- ง. การพิจารณารวบรวมความรู้ และข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

๓. ข้อใด **ไม่ใช่** แนวปฏิบัติการวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน

- ก. พิจารณาจุดมุ่งหมายในการเขียนเรื่องของผู้เขียน
- ข. พิจารณาใจความสำคัญ และส่วนขยายของเรื่อง
- ค. พิจารณาคูณภาพของหนังสือ และราคาของหนังสือ
- ง. พิจารณาคำความรู้ ข้อคิดจากเรื่องที่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

๔. สิ่งใดที่ **ไม่ได้** รับจากการอ่าน

- ก. ความคิด
- ข. ความรู้สึก
- ค. ความรู้และข้อมูล
- ง. ความสามารถหรือทักษะการอ่าน

๕. สิ่งใดที่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อ่านได้

- ก. ความรู้สึก
- ข. ความคิดเห็น
- ค. ความรู้และความคิด
- ง. ความใฝ่ฝันและความต้องการ

๖. ข้อใด คือ ความหมายของการประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
- การให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน
 - การตีคุณค่าราคาเรื่องที่อ่าน
 - การยอมรับเรื่องไม่ยอมรับเรื่องที่อ่าน
 - การตัดสินความถูกต้องเที่ยงตรงและคุณค่าของเรื่องที่อ่าน
๗. ข้อใดเป็นผลที่ได้จากการฝึกอ่านหนังสือเป็นประจำทุกวัน
- เป็นคนขยัน
 - มีความรู้มาก
 - มีนิสัยรักการอ่าน
 - เป็นคนทันสมัย
๘. การอ่านในข้อใดถือว่ามีประสิทธิผลมากที่สุด
- อ่านได้เร็ว
 - อ่านได้ถูกต้อง
 - อ่านโดยใช้ความคิด
 - อ่านหนังสือได้ทุกประเภท
๙. “ความสวยสะอาดตา แต่ความดีสะอาดใจ” ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่าน ปฏิบัติในคุณลักษณะใด
- ความดี
 - ความสวย
 - ความสะอาด
 - ความรักต่อผู้อื่น
๑๐. “ถ้าขาดความพอดี จะเป็นหนี้ตลอดกาล” ผู้เขียนต้องการสอนใจคน ในด้านใดเป็นสำคัญ
- ความพอดี
 - ให้เป็นคนมีเครดิต
 - การใช้จ่ายอย่างเหมาะสมและมีการประหยัด
 - การจับจ่ายซื้อของให้ครบถ้วนมีความพอดีกับสิ่งของต่าง ๆ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย : วิวธภาษา. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว : กรุงเทพฯ, ๒๕๕๕.

ฟองจันทร์ สุขยั้ง ฯลฯ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย : หลักและการใช้ภาษา.

บ.อักษรเจริญทัศน์ จำกัด : กรุงเทพฯ, ๒๕๕๕.

นภคธ จันทร์เพ็ญ ๒๕๓๑

<http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/thai04/07/reading.html#purpose>

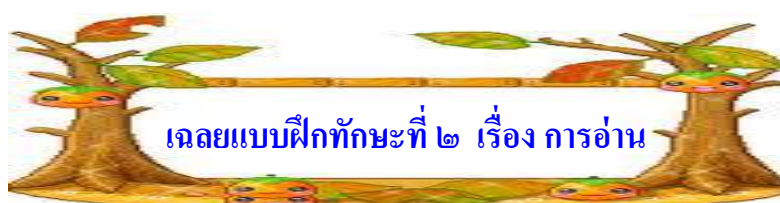
วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕)

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑

เรื่อง การอ่าน

แนวฉลยคำถาม

๑. วจัยเพ็ลการพัฒนา และการประเมณผลการศึกษาในชั้นเรยณ
เป็นหนังสือประเภท ตำราวิชาการ
๒. ๑๐๐ คดิธรรมนำชีวิต และ มงคลชีวิต
เป็นหนังสือประเภท สารคดี ปรัษฐา
๓. ยู เอฟ โอ จานบินลึกลับ
เป็นหนังสือสารคดีประเภท วิทยาศาสตร์
๔. มหาสนุก และ ไอซ์
เป็นหนังสือประเภท บันเทิงคดี
๕. สุขนั้นสำคัญที่ใจ
เป็นหนังสือประเภท สารคดี
๖. พระเจ้าสิบทิศ และผู้ดี
เป็นหนังสือประเภท บันเทิงคดี
๗. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และ บันทึกข่าวเด่น
เป็นหนังสือประเภท สื่อสารมวลชน
๘. จิตวิทยาวัยรุ่น และ วรรณคดีสามก๊ก
เป็นหนังสือประเภท ตำราวิชาการ
๙. คินัน และสตรีสาร
เป็นหนังสือประเภท บันเทิงคดี
๑๐. ฐานเศรษฐกิจ และคมชัดลึก
เป็นหนังสือประเภท สื่อสารมวลชน

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๒ เรื่อง การอ่าน

อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง การอ่าน

๑.	ก
๒.	ค
๓.	ค
๔.	ข
๕.	ค
๖.	ง
๗.	ค
๘.	ง
๙.	ก
๑๐.	ค